

Juraj Teschler

Jedným z geológov, ktorí na začiatku XX. stor. v značnej miere prispeli k rozšíreniu poznatkov o geologickej stavbe a petrografickom zložení Kremnických vrchov, bol Juraj Teschler.

Juraj Teschler sa narodil 5. mája 1851 vo Vernári v Gemerskej župe v rodine lesného správcu Vincenta Teschlera ako najmladší syn z dvanástich detí. Vo Vernári prežil najranejšie detstvo. Tu začal chodiť do ľudovej školy. V stredoškolskom štúdiu pokračoval v Levoči a Míškovci. V priebehu stredoškolského štúdia sa u neho vyhraňuje záujem o prírodné vedy. Po úspešnom skončení strednej školy v r. 1872 sa zapisuje na prírodovedeckú fakultu budapeštianskej univerzity na odbor prírodopis—chémia. Na vysokej škole prejavuje mimoriadny záujem o petrografiю a geológiю. Pre tieto disciplíny našiel na univerzite skvelého učiteľa v osobe profesora J. Szabóa, ktorého prednášky horlivo navštevoval. Po ukončení univerzitných štúdií r. 1876 nastupuje ako asistent u profesora Szabóa na katedru geológie a petrografie. R. 1877 prichádza do Kremnice na jednoročnú pedagogickú prax. Po jednoročnej praxi sa mal vrátiť späť na univerzitu do Budapešti. V priebehu praxe na kremnickom gymnáziu sa zoznamuje s dcérou známeho slovenského kultúrneho činiteľa dr. Gustáva Zechentera-Laskomerského, Máriou, s ktorou sa

r. 1878 oženil. Do Budapešti sa nevrátil a pôsobil ako stredoškolský profesor na reálnom gymnáziu v Kremnici až do roku 1924, keď odchádza do penzie.

Odchod z Kremnice neznamenal však pre Teschlera prerušenie započatej vedeckej práce. Začal systematicky spracovávať okolie Kremnice po stránke petrografickej. Vulkanickými horninami kremnickej oblasti sa zaoberajú jeho najvýznamnejšie práce publikované väčšinou vo výročných správach kremnického gymnázia.¹

Okrem všeobecnej charakteristiky vulkanických hornín vyskytujúcich sa v širšom okolí Kremnice zaoberal sa aj ich sukcesiou. Výsledkom jeho výskumnej a mapovacej práce bolo vydanie podrobnej geologickej mapy kremnickej oblasti, v ktorej je zakreslený rad andezitových typov, po prvýkrát odvodených Teschlerom. Mapa bola vydaná r. 1898 v mierke 1 : 50 000. Oproti predchádzajúcim geologickým mapám (Pettkovej, vydanéj r. 1874, a iným) je v nej celý rad nových

¹ J. Teschler: Kőrmöczbánya geológiai viszonyai, Kőrmöczbánya r. 1898
J. Teschler: Kőrmöczbánya északnyugati vidékének kőzetei. Mat. és természettudományi közlemények. Budapest 1912.

poznatkov. Bola to najpresnejšia geologická mapa kremnickej oblasti až do 50. rokov tohto storočia.

O kremnickej banskej oblasti napísal veľa odborných článkov uverejnených v rôznych časopisoch — hlavne v *Bányászati és Kohászati Lapok*. K jeho vedeckej práci môžeme priradiť celý rad odborných expertíz. K najvýznamnejším patrí expertíza podávajúca návrh na hospodárske využitie ložiska diatomáci pri Dúbravici SV od Banskej Bystrice.

J. Teschler na poli geológie úzko spolupracoval s dr. G. Zechenterom-Laskomerským. Z uhorských geológov udržiaval najužšie vedecké styky s dr. Franzom Schafarzikom a dr. J. Krennerom. J. Teschler bol aktívnym členom Uhorskej geologickej spoločnosti a korešpondujúcim členom Francúzskej geologickej spoločnosti.

Vedecká činnosť J. Teschlera bola významná. Jeho práce sa stali podkladom pre neskoršie petrografické štúdie a mapovacie práce, ktoré sa zaoberajú kremnickou banskou oblasťou.

Nemenej významná bola aj Teschlerova pedagogická činnosť. J. Teschler sa osvedčil ako veľmi dobrý stredoškolský profesor. *Ako profesor bojoval za náležité uplatnenie geológie v systéme stredoškolského vyučovania*. Geológia sa v Rakúsko-Uhorsku na stredných školách v tej dobe vyučovala len popisným spôsobom. Teschler do vyučovania geológie prináša nové progresívne metódy. Uvedomuje si význam vyučovania geológie priamo v prírodnom prostredí. Osobitnú pozornosť preto venuje dobre voleným geologickým vychádzkam do okolia Kremnice. Vychádzky sú u žiakov veľmi obľúbené a geológia sa stáva pre nich živým a pútavým predmetom. Niektoré poznatky z geologických vychádzok, ktoré každoročne robil so žiakmi, publikoval vo výročných správach kremnického gymnázia. Najpodrobnejšie je spracovaná vychádzka na Ostrú horu.² Táto cenná práca môže aj dnes po metodickej stránke slúžiť ako vzor pre štúdie týkajúce sa geologických vychádzok a exkurzií do prírody. Geologické vychádzky využíva Teschler na zber vzoriek pre gymnaziálne geologické zbierky, ktoré s láskou buduje po celú dobu pôsobenia na kremnickom gymnáziu. Udržiava styky aj so zahraničnými zberateľmi, ktorí majú záujem o nerasty Kremnice a Banskej Štiavnice. Výmenou dostáva nerasty zo známych zahraničných lokalít, obohacuje nimi školskú zbierku.

Jeho úspechy v pedagogickej aj vedeckej práci ocenila budapeštianska univerzita tým, že k Teschlerovi posielala každoročne na povinnú prax z geológie niekoľko poslucháčov prírodných vied. Niektorým z nich bol Teschler aj konzultátorom pri diplomových prácach.

J. Teschler bol významný geológ-pedagóg. Vedecké meno si získal prácami z petrografie vulkanických hornín Kremnických vrchov. Ako pedagóg zasluhuje uznanie za tvorivú pedagogickú prácu, najmä za nové progresívne metódy, ktoré zavádzal do vyučovania geológie na strednej škole.

Jaroslav Mazúrek

² Geológiai kirándulás Osztrahorára és vidékére, 1901 — 1902.